

Förslag till valplattform utifrån PS motions svar

Förslag till valplattform med markerade ändringar utifrån partistyrelsens motions svar

Ett Sverige för alla – inte bara för de rikaste

Vänsterpartiet vill inget mindre än allas frihet. Frihet från våld och fattigdom. Frihet från diskriminering och rasism. Frihet till våra kroppar och till vår kärlek. Frihet för barn att växa upp i trygghet och få den kunskap och det stöd som behövs för att utveckla just deras förmågor. Frihet till ett gott och meningsfullt arbetsliv med bra lön. Frihet till en värdig och innehållsrik ålderdom med rättvis pension. Frihet att leva och utvecklas i en hållbar värld. (E21:2)

Frihet och jämlikhet är förutsättningar för varandra. Varje enskild människas frihet hänger samman med alla människors frihet. Med ett samhälle som tillåter och gör den möjlig för alla.

För några decennier sedan var Sverige världens mest jämlika land. Så är det inte längre. Vi vet att jämlika samhällen ger större frihet och mer möjligheter till alla människor. Länder som är jämlika är också bättre på att lösa större samhällsutmaningar som klimatförändringar, rasism eller en otillräcklig välfärd.

Därför arbetar Vänsterpartiet för att skapa ett samhälle för alla – inte bara några få.

Den samlade rikedom i Sverige är större än någonsin. Möjligheterna att skapa ett gott liv för alla oss som lever här borde vara stora. Trots detta är det många som inte får ta del av den ekonomiska framgången. Sedan 1990-talet är Sverige ett av de länder i västvärlden där klassklyftorna ökat snabbast. En liten ekonomisk elit har dragit ifrån oss andra.

Dessa mångmiljonärer har tillsammans med sina lobbyister, banker och storföretag fått en allt större makt över politiken och samhällsutvecklingen. Skattesystemet har riggats för att gynna de rika. Reformerna för att underlätta livet för vanligt folk har blivit mindre viktigt.

För att skydda sina intressen söker högern och den ekonomiska eliten allt oftare stöd av rasister som använder flyktingar och muslimer som syndabockar för alla problem. Men att samhället rustats ned och klyftorna ökat är inte en konsekvens av flyktingströmmar. Denna girighetens allians har inga lösningar på samhällets problem, istället leder den till att samhället och sammanhållningen försämras för oss alla. Till våld och rasism mot afrosvenskar, romer, muslimer, judar och många andra. (E61) Till otrygghet och ojämlikhet för alla. Till ekonomiska kriser, en bostadsbubbla som riskerar hela Sveriges ekonomi, och till randen av en klimatkatastrof.

Vi kan inte bygga jämlikhet genom att skylla på flyktingar, eller genom att sänka lönerna och höja hyrorna. Vi kan inte ställa om samhället och rädda klimatet utan att utmana de ekonomiska intressen som bygger på olje- och kolberoende. Därför går det aldrig att bygga jämlikhet tillsammans med högern.

Det är bara Vänsterpartiet som på allvar utmanar denna ekonomiska elit. Vi vet vilka som får betala priset för deras lyxliv. För det handlar om oss. Vi är pensionärerna som får vända på slantarna trots ett långt arbetsliv. Vi är kvinnorna i välfärden som sliter med en stressig arbetsmiljö och oskäligt låg lön. Vi är alla de som inte alls får något jobb eller är hänvisade till otrygga deltidsjobb och knappt kan få inkomsten att räcka till. Vi är personerna som mister våra LSS-insatser, vilket får katastrofala följder

för oss och våra anhöriga. Konsekvenserna av denna ojämlikhet syns tydligt runt om i Sverige; i städerna, i förorterna och på landsbygden. Så här kan vi inte ha det. Vi har fått nog – det är vår tur nu. Sverige behöver ett starkare Vänsterparti. För oss är inte politik ett maktspel (E29:2), en cynisk tävling om vem som kan blockera och sabotera mest, om vem som ska regera med vem. Vi har inte engagerat oss i politiken för att gynna oss själva och göra karriär. För oss handlar hela vår politiska gärning om att skapa ett samhälle som gör livet bättre för alla. För oss hänger ideologi och praktik ihop. Vi är bättre på att bygga ett jämlikt samhälle för att vi är socialister. Vi är bättre på att skapa rättvisa mellan kvinnor och män för att vi är feminister. Vi var det första partiet i riksdagen som lyfte homosexuellas rättigheter med att bland annat kräva könsneutral äktenskapslagstiftning. I nära nog varje rättvisereform som Sverige har genomfört är det Vänsterpartiet som krävt förändringen först – och det är ofta våra röster i riksdagen som blivit avgörande.

Runt om i världen ser vi starka och framgångsrika rörelser med en jämlikhetspolitik som utjämnar klassklyftorna. I Sverige finns det ett starkt engagemang för solidaritet och rättvisa. Detta skapar goda förutsättningar för Vänsterpartiet att gå framåt i valet 2018.

Vänsterpartiet är det enda partiet som tydligt säger att vi vill ha en regering utan borgerliga partier och högerextremister. Om det finns förutsättningar att bedriva vänsterpolitik är vi beredda att ingå i en sådan regering. Vänsterpartiet är alltid redo att förhandla och göra uppgörelser i enskilda sakfrågor, även över blockgränsen, men bara om det gör Sverige till ett mer rättvist och jämlikt land. Många politiker pratar idag om jämlikhet. Men det hjälper inte att bara prata. När det väl gäller måste vi mena allvar och våga åstadkomma förändring. För att skapa jämlikhet måste vi ha en politik och konkreta förslag som faktiskt når målet. Den här valplattformen presenterar en plan för hur Sverige återigen kan bli världens mest jämlika samhälle. Detta kan bli verklighet. Samhällen ändras hela tiden. Men inte av sig självt, utan av människor. Din röst och din insats är det som avgör om Sverige ska vara ett land där vi möts som medmänniskor och jämlikar.

Ett samhälle för alla – inte bara några få. (E7:4, E10, E21:2, E26:2, E30)

Vänsterpartiet vill inget mindre än allas frihet. Frihet från fattigdom. Frihet från orättvisor. Frihet från våld. Frihet från rasism. Frihet till våra kroppar och till vår kärlek. Frihet att se våra barn växa upp i trygghet och få den kunskap och det stöd de behöver för att bli det bästa de kan. Frihet till ett arbetsliv där vi förverkligar oss själva, inte slits ut och där vi får en god lön och pension.

Varje människas frihet hänger samman med alla människors frihet, med ett samhälle som tillåter och gör den möjlig. Det är i jämlika samhällen människors frihet växer sig som starkast.

Vänsterpartiet arbetar för att skapa ett samhälle för alla – inte bara några få. Många pratar om jämlikhet – men det hjälper inte att prata. Man måste ha förslag som faktiskt förändrar. Den här valplattformen presenterar en plan för hur Sverige ännu en gång ska bli världens mest jämlika samhälle. Vi vet att många skulle vara stolta över att leva i ett sådant land. Vi är det parti som driver en politik som faktiskt ökar jämlikheten i vårt land. Rättvisa i handling är något mer än rättvisa i ord. Det är en grund att bygga ett samhälle på. Ett jämlikt samhälle ger människor större möjligheter och är bättre på att lösa samhällsutmaningar som barnfattigdom, rasism eller brister i sjukvården.

Vänsterpartiet driver på utvecklingen för ett mer rättvist och jämlikt Sverige. I nära nog varje rättvisereform är det Vänsterpartiet som höjer rösten för förändring först – och det är ofta våra röster i riksdag som är avgörande. Att våga ifrågasätta den ekonomiska makten är viktigt för att bana väg för mer mänsklig frihet. Om man vill skapa ett jämlikt samhälle kan man inte börja med att säga att ekonomiska klyftor beror på att några ansträngt sig och andra inte. Om man vill skapa ett jämlikt samhälle kan man inte börja med att sänka lönerna och höja hyrorna. Därför går det aldrig att bygga jämlikhet tillsammans med högern.

Vilka möjligheter du har i livet bestäms idag av plånboken och vilket kön du råkar ha. Hur det går för dig i skolan beror på dina föräldrars utbildning. Om du ska kunna flytta hemifrån beror på hur det ser

ut på dina föräldrars bankkonton. Vilken lön du får beror på vilket kön du har. Kvinnor tvingas utstå våld och sexuella trakasserier bara för att de är kvinnor. Kvinmodominerade arbetsplatser har sämre arbetsmiljö och anställningsförhållandena är mer osäkra.

Politiken måste förändras. Det räcker inte att ha förslag som går i rätt riktning — vi måste ha en politik som är starkare än de krafter som vidgar klyftorna, så att slutresultatet blir att jämlikheten ökar. Det räcker inte att låta högern rigga skattesystemet för de rika och sedan inte ändra på det. När högern har slitit sönder, måste vänstern våga återställa.

För oss hänger ideologi och praktik ihop. Vi är bättre på att bygga ett jämlikt samhälle för att vi är socialister. Vi är bättre på att skapa rättvisa mellan kvinnor och män för att vi är feminister. Vi var det första partiet i riksdagen som lyfte homosexuellas rättigheter med att bland annat kräva könsneutral äktenskapslagstiftning. Nu vill vi gå vidare och införa ett tredje juridiskt kön för de personer som inte kan eller vill definiera sig som man eller kvinna.

Vänsterpartiet är ett parti på ekologisk grund — vi har en plan för att ställa om samhället till ekologisk hållbarhet och vi vågar ta strid mot de starka intressen som vill att allt ska fortgå som vanligt.

Sverige är ett land där vi har möjligheter att skapa ett gott liv för alla oss som lever här. Den samlade rikedom är större än någonsin. Trots detta är det många som inte får del av framgången. En liten ekonomisk elit drar ifrån oss andra. Det syns tydligt i våra städer, förorter och på landsbygden. Många möter en tuff vardag. Det är pensionärer som inte får pensionen att räcka till trots ett långt arbetsliv. Det är den stora majoriteten kvinnor som ofta får lägre inkomster och sämre arbetsvillkor än män. Det är alla vi som inte kan få ett fast, tryggt arbete utan får nöja oss med tillfälliga, otrygga jobb, och alla vi som har ett jobb men slits ut av stress. Hundratusentals av oss har svårt att hitta ett boende som passar våra liv och vår ekonomi — och många av oss lånar mer än vi har råd med för att ha någonstans att bo. Personer i behov av LSS-insatser som personlig assistens förlorar idag sina insatser, vilket ofta innebär katastrofala konsekvenser för den drabbade och anhöriga. Många av oss utsätts för rasism på grund av det vi säger, hur vi ser ut eller hur vi klär oss — det kan vara på arbetsplatsen eller ute på gatan.

Den andra sidan av de stora klyftorna är mycket mindre synlig, men desto mäktigare. Det är de mångmiljonärer som får allt mer av pengar och makt. Det är inte längre vad som är bäst för vanligt folk som styr utvecklingen. Banker, storföretag, miljardärer och betalda lobbyister utgör en ekonomisk elit som tagit makten över samhällsutvecklingen. Sverige är ett av de länder där klyftorna ökat snabbast — och där samhällsdebatten i mycket handlar om att tillfredsställa denna lilla andel av samhället, längst åt höger. För att skydda sina intressen söker denna höger allt oftare en politisk allians med rasister som använder flyktingar som syndabock för alla problem. Men att välfärden nedmonterats och att samhället privatiserats är en konsekvens av skattesänkningar och andra politiskt fattade beslut, inte en konsekvens av att vi blir fler i Sverige. Denna girighetens allians är ett skräckscenario för världen, Europa och Sverige. Redan idag har den organiserade rasismen stora effekter: våldet mot flyktingar ökar, hoten mot icke-vita ökar och politiska förslag som försämrar människors villkor och rättigheter grundat på när och hur människor kommit till Sverige läggs av allt fler partier. Men alliansen mellan högern och extremhögern har i längden än mer allvarliga effekter, inte bara för de av oss som föds fattiga eller med ”fel” hudfärg utan för oss alla. Ett ekonomiskt system där rikedom och makt ligger hos alltför få leder förr eller senare till ekonomisk kris. I Sverige finns en överhängande risk för en bostadsbubbla som riskerar hela vår ekonomi. I världen är vi nära en ekologisk katastrof som i grunden beror på olje- och kolberoende.

Det är mycket som står på spel i vår tid och valet i Sverige 2018 är ett tillfälle då vi kan vända utvecklingen. En röst på Vänsterpartiet är det bästa svaret på rasisternas och högerns försök att ta makten. Politiken i Sverige behöver förändras. För många har politik kommit att bli motsatsen till förändring och demokrati — en cynisk tävling om vem som kan blockera och sabotera mest, ett obegripligt maktspel om vem som ska regera med vem. Vi behöver inte en politisk elit som tjänar

hundratusen kronor i månaden och bara lyssnar på råd från lobbyister—vi behöver vanliga människor som sätter vanligt folks intressen främst. Vi behöver inte politiska partier som klamrar sig fast vid makten för dess egen skull—vi behöver partier som vill något och som det går att lita på. Vi behöver inte tävlingar i twittrande om vem som kan förolämpa sina motståndare mest—vi behöver fler människor som vågar tala med varandra och bygga ett bättre samhälle. Valet 2018 handlar inte om ett politiskt spel—det handlar om vilken framtid vi vill ha.

I valet 2018 behöver vi en starkare vänster. För oss är inte politiken ett politiskt maktspel. Det handlar om att göra livet bättre för dem som bäst behöver det, om att bygga ett jämlikt Sverige. Det gynnar alla som lever i Sverige. Det är en politik som inte kan bedrivas med högerpartier eller Sverigedemokraterna. Därför är vårt mål att Sverige ska få en regering utan rasister och utan borgerliga partier. Vänsterpartiet är berett att ingå i en sådan regering om politiken är den rätta. Vi är beredda att förhandla och göra konkreta uppgörelser i sakfrågor, även över blockgränsen, men bara om det medverkar till ett mer jämlikt och bättre land.

Det finns ett starkt engagemang bland många att göra Sverige bättre. Runt om i världen ser vi att de politiska rörelser som är starka och går framåt är de som ifrågasätter klassklyftor och räddhågsen mittenpolitik. Alla dessa faktorer tillsammans skapar stora förutsättningar för vänsterpolitik i Sverige efter valet 2018. Det är vår tur nu.

Det kan bli verklighet. Samhället ändras hela tiden. Men inte av sig självt, utan av människor. Din röst och din insats är det som kommer avgöra om Sverige ska vara ett land där vi möts som jämlikar, som medmänniskor.

Folket ska bestämma – inte banker och storföretag

Vi vill öka människors inflytande över den egna livssituationen och skapa större möjligheter för folkligt inflytande över samhällsutvecklingen. Vi vet att demokratiska samhällen är bättre samhällen. När folkstyret urholkas innebär det inte bara sämre beslut – det gröper också ur tilltron till demokratin.

Det finns en politisk kris i Europa och USA – tilltron till regeringar, institutioner och medier sjunker. De som vill tillskriva enskilda partier denna kris missar att den är grundad i verkliga problem. Allt färre upplever att samhället är byggt för dem.

På några årtionden har makten förskjutits från demokrati till en växande finanssektor. Beslut som tidigare kunde fattas av regeringar och parlament är nu inskrivna i handelsavtal. Betalda lobbyister och PR-företag har ofta mer makt över dagordningen än partier. [en utveckling som påskyndats i takt med att EU:s makt har utvidgats. \(E75\)](#) Det innebär att politiken i nästan alla länder har tvingats följa samma mönster: privatiseringar, fler osäkra jobb, rovdrift på miljön, sänkta skatter för de rika och större risker för oss andra.

Vi ser en oroande utveckling, där demokratin ifrågasätts av högerextrema krafter och urholkas av kapitalets makt. Vänsterpartiet vill minska finanssektorns inflytande över våra samhällen. De enorma värden som skapas av vårt arbete ska investeras i [samhällsnyttiga saker som \(E79\)](#) innovationer, i omställning till ett ekologiskt hållbart samhälle och i förkortad arbetstid.

Vi vill använda AP-fonderna till produktiva och samhällsnyttiga investeringar. Istället för att bara syfta till så hög avkastning som möjligt ska statligt ägda bolag användas [klimatsmart-aktivt i omställningsarbetet. \(E82\)](#) för att öka jämlikheten och jämställdheten och stärka demokratin. Vi vill öka uttaget av skatter från banksektorn. Vi föreslår en bankdelningslag som syftar till att kraftigt minska bankernas risktagande samt en skatt på finansiella transaktioner för att minska kortsiktig spekulation.

Vänsterpartiet vill stoppa den förskjutning av makt från demokrati till storföretag som många av dagens internationella handelsavtal innebär. Till att börja med måste hemlighetsmakeriet kring dem upphöra. (E85) Vänsterpartiet vill stoppa den förskjutning av makt från demokrati till storföretag som ligger i många av dagens internationella handelsavtal. Till att börja med måste hemlighetsmakeriet kring dem sluta. Det är helt orimligt att vanliga politiska beslut som påverkar vår ekonomi och välfärd avhandlas i komplett hemlighet och därefter inte kan påverkas. Företag ska aldrig ställas över staters demokrati.

Vänsterpartiet anser att de folkvaldas roll i demokratin är central. När de ses som – och ibland uppträder som – en elit snarare än folkets företrädare försvagas den demokratiska idén. När det uppdagas att politiker går direkt från sina uppdrag till välbetalda konsultjobb - eller att deras motioner egentligen är kopierade från lobbyisters texter, då blir politiken korrupt. De allra flesta förtroendevalda i Sverige sysslar med politik på sin fritid och har inga höga ersättningar. Ändå är det bara vi som säger ifrån mot elitväldet inom politiken. (E90) Vi står som enda parti för att sänka politikernas arvoden. Det är ett stort problem att många politiska företrädare, som förväntas fatta beslut för hela befolkningens bästa, lever på en nivå som vanliga löntagare bara kan drömma om.

Ett rättvist skattesystem – skattesystemet ska inte fördela pengar från fattig till rik

Vänsterpartiet vill bygga en stark välfärd som förmår att ge alla människor en bra sjukvård, skola och en trygg ålderdom. Vi bidrar alla till att göra det möjligt genom att betala skatt, och den allra största delen av staten och kommunernas inkomster kommer från skatter som betalas av människor med vanliga löner. Men vi vill också använda skatterna till att omfördela mellan rika och fattiga. Därför vill vi öka skatterna för de allra rikaste.

Välfärdsstaten i Sverige byggdes för att samhället i grunden var orättvist – och uppgiften var att göra det mer rättvist. Idag är det, absurt nog, inte längre så. Såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar bär skulden för det. Miljardärer kan betala mindre andel i skatt än vanliga arbetare – och de kan få tillbaka enorma belopp i avdrag. Vi har fått ett skattesystem som är riggat för de rika. Vänsterpartiet är det enda parti som vill ändra på det. Vi anser att välfärdsstaten ska utjämna orättvisor, och att den aldrig ska fördela pengar från folk med vanliga inkomster till rika.

För de med stora förmögenheter vill vi införa en miljonärsskatt, en förbättrad form av förmögenhetsbeskattning. Det ska aldrig vara mer lönsamt att spekulera än att arbeta. Därför bör beskattningen av kapitalinkomster bli progressiv. Pensionärer, sjuka och arbetslösa ska ha samma skattesats som de som arbetar. Principen måste vara lika skatt vid lika inkomst.

En andra punkt är att se över alla de avdrag som omfördelar pengar till de med högst inkomster. Det gäller ränteavdraget, som flyttar många miljarder till dem med högst inkomster. Det gäller också RUT-avdraget. Vi vill istället satsa på en utökad hemtjänst för äldre och familjer med särskilda behov. ROT-avdrag har gett villaägare möjlighet till privat ombyggnation, nu måste det vara hyresgästernas tur. Vi vill satsa på att upprusta allmännyttan.

En tredje punkt är att sätta stopp för skattesmitare och avancerad skatteplanering. Denna yttersta och illegala form av fördelning från fattig till rik har länge utförts av samhällets rikaste skikt med hjälp av finansrådgivare och banker. Nu har en rad avslöjanden lett till att denna ljusskygga verksamhet hamnat i öppen dager, men nätet kring skattesmitare bör stramas åt. Sverige bör satsa större resurser på att återfinna de enorma summor som försvunnit via smitning. De institut och banker som återkommande deltagit i sådan aktivitet ska få sitt tillstånd indraget. Kriminalitet ska inte vara en framgångsväg.

Ekonomisk jämlikhet mellan kvinnor och män

Vänsterpartiet är Sveriges första feministiska parti. Vi är stolta över att ha drivit och fortfarande driver, (E104) frågor som samtyckeslagstiftning, kvinnojourer, avgiftsfria preventivmedel, allmän barnomsorg, slopad sambeskattnings mellan gifta och arbete mot sexuella trakasserier och mot mäns

våld mot kvinnor. (E105-E108) Vänsterpartiet är Sveriges första feministiska parti. Vi är stolta över att ha drivit frågor som samtyckeslagstiftning, kvinnojourer, avgiftsfria preventivmedel, arbete mot sexuella trakasserier och mot mäns våld mot kvinnor, sambeskattnings mellan gifta och allmän barnomsorg. Den ekonomiska politiken har en avgörande betydelse för kvinnors fortsatta frigörelse och vi måste skapa ett arbetsliv som ger kvinnor samma möjligheter och samma lönenivåer som män.

Många av det svenska samhällets största orättvisor är grundade på kön. Fortfarande, snart hundra år efter att kvinnor vunnit kampen om rösträtten, råder en uppdelning i arbetsliv och i ansvaret för hem och familj. Som ett resultat har kvinnor en livsinkomst som är 3,6 miljoner kronor mindre än män i genomsnitt. Vi accepterar inte det. Vi vill inte se ännu en generation som kommer ut i livet och vänjer sig vid att män och kvinnor är olika mycket värda. Vänsterpartiet är inte ett parti som vänder bort blicken när vi ser en orättvisa. Tillsammans med kvinnojourer, fackförbund och feministiska föreningar bygger vi allianser och formulerar lösningar på orättvisorna.

En viktig del i att öka jämlikheten mellan kvinnor och män är att utmana normerna kring föräldraskap och familjeliv. Kvinnor missgynnas på arbetsmarknaden bland annat för att kvinnor tar ut mer föräldraledighet. På en ojämsställd arbetsmarknad leder det till att kvinnor får en sämre löneutveckling och på sikt även lägre pension. Därför tycker vi att uttaget av föräldraledighet ska delas lika mellan föräldrar. Vi ser detta som en nyckel till hur vi skapar en större jämlikhet mellan könen. Detta är ett svar på hur vi når rättvisa mellan kvinnor och män, som våra kritiker från höger saknar.

Två fundamentala förändringar på arbetsmarknaden som krävs om kvinnor och män ska bli jämställda är rätten till heltid och att den könssegregerade arbetsmarknaden måste förändras. Idag ~~är det många som inte får arbeta~~ får många av dem som arbetar inte (E115) tillräcklig arbetstid för att försörja sig. Det är både en klass- och könsfråga. Det ska vara möjligt att arbeta deltid, men heltid ska vara norm på arbetsmarknaden. Könsuppdelningen av arbetsmarknaden måste brytas – en viktig del av det handlar om en mer rättvis lönesättning. Lönepolitiken och medlingsinstitutets roll måste ha som mål att undervärderade löner i kvinnodominerade yrken måste öka snabbare. Att barnomsorgen är av god kvalitet och att kommuner görs skyldiga att erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid är också avgörande för att inte minst ensamstående föräldrar ska kunna arbeta. (E119) Likaså behöver äldreomsorgen byggas ut och tillföras mer resurser så att kvinnor inte tvingas till obetalt omsorgsarbete. (E120)

En annan förändring som är nödvändig så länge kvinnors löneutveckling är sämre än mäns är att pensionssystemet måste förändras så att det inte cementerar den ekonomiska orättvisan mellan män och kvinnor. ~~Det svenska pensionssystemet missgynnar arbetare och kvinnor – det är dags att riva upp det och ersätta det med ett som är anpassat för vår tid. (E121-E124)~~

Den ekonomiska ojämligheten är en av orsakerna till att många kvinnor är tvingade till att stanna kvar i relationer där de misshandlas, fysiskt, psykiskt och sexuellt, ibland så allvarligt att det leder till döden. Tusentals kvinnor och barn söker skydd på landets kvinnojourer varje år. Var femte vuxen kvinna i Sverige har någon gång i sitt liv utsatts för allvarligt sexuellt våld. Att bekämpa mäns våld mot kvinnor är en av de viktigaste feministiska frågorna.

Sexism, sexuella trakasserier och övergrepp förekommer i alla rum och på samhällets alla arenor. I grund och botten handlar det om makt och maktbeteende som sedan tar sig uttryck på olika sätt av alla sorters män. När vi är i beroendeställning blir utsattheten större, men genom politiska beslut har vi all möjlighet att skapa förändring. Trygga anställningar, höjda löner och en sexualundervisning med feministiskt perspektiv är några av de förändringar som krävs. (E129)

Vi har länge kämpat för hbtq-personers rättigheter. Vi var första parti att kräva en könsneutral äktenskapslagstiftning och vi tog strid mot tvångssteriliseringarna av transpersoner. Nu vill vi bland annat att ett tredje juridiskt kön införs och att ett barn ska kunna ha fler vårdnadshavare än två. (E44:1)

Vi vill ta ytterligare steg mot ett samhälle där kvinnor och män är jämlika. Vi vill förverkliga det till dess att dagens nyfödda gått ut gymnasiet. De förtjänar att bli den första jämställda generationen.

Klimatmålen måste gå före kortsiktiga vinstintressen

Det finns en stark rörelse och folklig opinion för att ta klimatförändringarna på allvar och påbörja en omställning mot ett mer långsiktigt hållbart samhälle. Mot detta står en mäktig fossilindustri som gör enorma vinster på dagens beroende av olja, gas och kol, som prioriterar sina kortsiktiga intressen av vinster idag över de långsiktiga konsekvenser ett förändrat klimat kommer ha för oss alla. Vi vet att klimatförändringarna inte går att avvärja med individuella insatser, sopsortering och miljömedveten konsumtion, utan det krävs samhällsliga förändringar. I ett jämlikt samhälle, där människor litar på att alla gör sin beskärda del, ökar chansen att alla deltar i omställningen.

Vänsterpartiet har en plan för ett fossilfritt Sverige. Vi vill ha nollutsläpp till 2040. Det är en nödvändig omställning som måste ske snabbt, i nära samarbete med miljö- och klimatrörelsen och genom gemensamma beslut. Vi vill att Sverige följer Kina och Tyskland i omställningen till sol- och vindkraft och beslutsamt ställer om transporter, bostäder, livsmedelproduktion och industri. Vi vill ställa om Sverige för att minska utsläppen. Bostäder behöver renoveras, transporter måste ställas om, ny järnväg byggas och fler investeringar i förnybar energiproduktion måste göras. Utsläppen från livsmedelskonsumtionen ska minskas genom minskad köttkonsumtion och ökade satsningar på hållbar växtbaserad mat. För att underlätta omställningen vill Vänsterpartiet före 2022 att Sverige ska ha inrättat en grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder kronor i kapital. Ur den ska stora och små företag liksom (E165:2) regioner och kommuner kunna låna pengar för gröna investeringar till låg ränta. Miljöskadliga subventioner ska fasas ut och pengarna ska istället investeras i det som ställer om.

Samtidigt som vi satsar på framtidens teknik och lösningar så ska gammal teknik som förstör klimatet avvecklas. Som ett led i det vill vi att allt pensionssparande som är offentligt kontrollerat ska sluta satsa på klimatfarlig verksamhet. Sverige ska inte tillåta utvinning av fossila bränslen i vårt land, alla investeringar ska ske i förnybar energi. Vänsterpartiet vill se en hållbar utveckling av nya samhällsnyttiga skogsbaserade produkter som ersätter fossilbaserade produkter och bränslen. Vänsterpartiet Vi vill också (E156:1) se en stark basindustri och en modern fordonsindustri i vårt land. Därför vill vi göra det enkelt för företagen att ställa om. Industrin behöver tydliga mål och stöd till investeringar. Ett sådant mål är att inga nya bilar som drivs med fossila bränslen ska säljas i Sverige efter 2025.

Det är positivt om vanligt folk minskar sitt flygande, men först och främst måste toppolitiker och affärsresenärer som flyger flera gånger per vecka göra det. Det är de rikaste som genom sitt sätt att leva orsakar störst klimatutsläpp. Därför är det de som måste ställa om sin livsstil mest. En del av kampen för klimatet handlar om att via en miljonärsskatt dra in pengar för privat konsumtion till gemensamma klimatinvesteringar. När en större andel av ekonomin går till gemensamma investeringar och välfärd istället för ökad privat konsumtion för de som redan har mest blir det enklare att minska utsläppen.

Vänsterpartiet vill använda skattesystemet för att få ned utsläpp och skapa klimaträttvisa. Vi vill att det alltid ska vara billigare att välja det miljövänliga alternativet, exempelvis att ta tåget istället för att flyga. Därför är vi för att införa en träffsäker (E173) vägslitageavgift för tunga lastbilar och en flygskatt. Inkomsterna från dessa skatter ska oavkortat gå till investeringar för billigare och bättre miljövänliga transporter för järnväg, kollektivtrafik, cykling och sjöfart. Privatiseringen av järnvägen har lett till minskat helhetsansvar och långsiktighet och bidragit till stora problem i tågtrafiken.

Det ska gå att lita på att tågen kommer i tid. Därför behöver järnvägsunderhållet förstatligas och järnvägen återregleras. Det ökar utrymmet för SJ att bedriva trafik på sträckor som enskilt inte är lönsamma men som är så i kombination med andra. Att privata operatörer, som i dag, kan plocka russen ur kakan på lönsamma sträckor motverkar förutsättningar för klimatsmart resande i andra delar.

Alla ska kunna ha ett tryggt jobb

Full sysselsättning ska vara målet för den ekonomiska politiken. Vårt mål är att alla som har möjlighet att arbeta ska kunna göra det. En trygg inkomst ger människor större frihet. Den svenska arbetsmarknaden är delad. Många kan inte få ett arbete samtidigt som det är brist på utbildad arbetskraft inom flera områden. Då behövs bland annat nödvändiga stora samhällsinvesteringar och en god tillgång till en bra utbildning för unga och många möjligheter till högre utbildning och kvalificerade yrkesutbildningar även för vuxna. Sverige ska konkurrera genom kunskap och hög produktivitet, inte genom att subventionera fram särskilda låglönejobb.

I sjukvården, skolan, socialtjänsten och äldreomsorgen finns stora problem som grundas i ett mer intensivt arbetstempo och brist på inflytande över arbetet. Redan ansvarskrävande jobb i dessa kvinnodominerade arbeten har pålagts ökade krav, ökad övervakning och detaljstyrning, ökad rapportskyldighet och pappersarbete, och besparingskrav. Den mänskliga kostnaden är enorm – tusentals kvinnor och även män slits ut av sina arbeten, går till jobbet fast de är sjuka och får sina liv förkortade. I längden drabbar det oss alla – delar av offentlig sektor lider sedan decennier av oacceptabla sjuktal som gjort det svårt att upprätthålla kvaliteten i skola, vård och omsorg.

Det finns de som vill ställa offentliganställda mot privatanställda. Men alla arbetare och tjänstemän står inför samma utmaning. Vi kan fortsätta på vägen där utarmning, degradering och större arbetslöshet hjälper ett fåtal att skapa rikedom för sig själva. Eller så använder vi den kraftfulla nya tekniken till att korta arbetstiden, skapa full sysselsättning och förbättra levnads- och arbetsvillkoren.(E199)

Hundratusentals människor som lever i Sverige har otrygga arbeten. Värst drabbade av detta är unga, kvinnor och människor med utländsk bakgrund. Otrygga anställningar ger otrygga liv när vi inte kan planera vår framtid och har svårt att få en bostad. Arbetsgivarnas makt stärks, arbetsplatser splittras och många måste vara ständigt beredda på att hoppa in och arbeta ett par timmar. Vänsterpartiet vill att hundratusentals otrygga jobb omvandlas till fasta anställningar. Anställningsformen allmän visstid ska därför avskaffas. Visstidsanställningar måste motiveras. Godtycklig minskning av tjänstgöringsgrader, så kallad hyvling, ska förbjudas i lag. Vi vill införa bestämmelser om mertid så att alla får rätt till en tjänst som motsvarar den tid som faktiskt läggs på arbetet. Bemanningföretag hör inte hemma på svensk arbetsmarknad. (E224) Trygghet är också viktigt för småföretagare. Vi vill göra det lättare att starta företag genom att förstärka den sociala tryggheten för den som startar eget.

Vänsterpartiet vill stärka fackföreningarnas roll. Alla som arbetar i Sverige ska garanteras rimliga löne- och arbetsvillkor. Kollektivavtalens ställning på arbetsmarknaden måste stärkas och den svenska modellen försvaras och utvecklas.

Det sociala skydds nätet är en del av vår gemensamma välfärd och ska gälla alla, oavsett om vi är tillsvidareanställda, arbetslösa eller egenföretagare. Vi vill se en höjd A-kassa och en fungerande sjukförsäkring. För att alla människor ska kunna arbeta utifrån sin egen förmåga måste både arbetsgivare och offentlig verksamhet tvingas ta ett större ansvar för ökad tillgänglighetsanpassning.

Alla kan få möjlighet att arbeta och tid att leva – börja övergången till sex timmars arbetsdag

Vi måste bygga ett arbetsliv för alla. Ett arbetsliv där vi har makt och inflytande över våra jobb, där alla orkar jobba till pensionen och inte blir utslitna i förväg. Ett arbetsliv där alla ryms och där inte stora grupper hamnar utanför. Ett arbetsliv där det är självklart att vi vet våra scheman i god tid och inte tvingas vänta vid telefonen på tillfälliga inbopp. Vi behöver en stark arbetsrätt, en livaktig fackföreningsrörelse och förkortad arbetstid.

Vänsterpartiet vill påbörja övergången till sex timmars arbetsdag. Sverige har, oavsett konjunktur, inte haft full sysselsättning på mer än 25 år. Socialdemokratiska och borgerliga regeringar har kommit att dela uppfattningen om arbetslöshet som något oundvikligt. (E202) Istället har vi en allt skarpare

uppdelning av människor som arbetar för mycket och människor som arbetar så lite att de knappt kan försörja sig eller inte alls får jobb. Istället för arbetsglädje och utveckling sliter många ut sig långt före pensionen.

Vänsterpartiet är stolt över att ha drivit på för många försök med kortad arbetstid. De visar att det är praktiskt genomförbart och ger stora vinster för hälsa och arbetsklimat. Förkortad arbetstid måste införas stegvis och kombineras med stora insatser för utbildning i bristyrken. För att börja förbereda övergången vill vi starta direkt efter valet 2018 med en satsning på sex timmars arbetsdag med bibehållen lön på en arbetsplats inom varje kommun och landsting/region. Under mandatperioden vill vi också ta de första besluten om att börja korta normalarbetstiden. Vårt långsiktiga mål är 30 timmars arbetsvecka som det normala på arbetsmarknaden. Samtidigt vill vi sänka övertidstaket till 100 timmar och införa rätt till heltid som norm på svensk arbetsmarknad. På så vis blir arbetet mer rimligt fördelat i vårt samhälle. (E186, E193, E200:1, E200:4, E218, E219, E220:2, E222, E223, E225, E227)

Alla kan få möjlighet att arbeta och tid att leva – börja övergången till sex timmars arbetsdag

Vi måste bygga ett arbetsliv för alla, där vi har makt och inflytande över våra jobb, där alla orkar jobba till pensionen och inte blir utslitna i förtid, där alla ryms och inte stora grupper hamnar utanför, där det vanliga är att veta sitt schema i god tid och inte tvingas vänta vid telefonen i jakt på tillfälliga påhugg. Vi behöver en stark arbetsrätt, livaktiga fackklubbar och förkortad arbetstid.

I sjukvården, skolan, socialtjänsten och äldreomsorgen finns stora problem som grundas i ett mer intensivt arbetstempo och brist på inflytande över arbetet. Redan ansvarskrävande jobb i dessa kvinnodominerade arbeten har pålagts ökade krav, ökad övervakning och detaljstyrning, ökad rapportskyldighet och pappersarbete, och besparingskrav. Den mänskliga kostnaden är enorm – tusentals kvinnor och även män slits ut av sina arbeten och får sina liv förkortade. I längden drabbar det oss alla – delar av offentlig sektor lider sedan decennier av oacceptabla sjuktal som gjort det svårt att upprätthålla kvaliteten i skola, vård och omsorg.

Det finns de som vill ställa offentligt anställda mot privatanställda. Men alla arbetare och tjänstemän står inför samma utmaning. Vi kan fortsätta på vägen där utarmning, degradering och större arbetslöshet hjälper ett fåtal att skapa rikedom för sig själva. Eller så använder vi den kraftfulla nya tekniken till att korta arbetstiden, skapa full sysselsättning och förbättra arbetsvillkoren.

Vänsterpartiet vill påbörja övergången till sex timmars arbetsdag. Sverige har, oavsett konjunktur, inte haft full sysselsättning på mer än 25 år. Inga regeringar, varken borgerliga eller socialdemokratiska, har en aning om hur vi skulle kunna nå dit. Istället har vi en allt skarpare uppdelning av människor som arbetar för mycket och människor som arbetar så lite att de knappt kan försörja sig eller inte alls får jobb. Istället för arbetsglädje och utveckling sliter många ut sig långt före pensionen.

Vänsterpartiet är stolt över att ha drivit på för många försök med kortad arbetstid. De visar att det är praktiskt genomförbart och ger stora vinster för hälsa och arbetsklimat. Förkortad arbetstid måste införas stegvis och kombineras med stora insatser för utbildning i bristyrken. För att börja förbereda övergången vill vi starta direkt efter valet 2018 med en satsning på sex timmars arbetsdag med bibehållen lön på en arbetsplats inom varje kommun och landsting/region. Under mandatperioden vill vi också ta de första besluten om att börja korta normalarbetstiden. Vårt långsiktiga mål är 30 timmars arbetsvecka som det normala på arbetsmarknaden. Samtidigt vill vi sänka övertidstaket till 100 timmar och införa rätt till heltid som norm på svensk arbetsmarknad. På så vis blir arbetet mer rimligt fördelat i vårt samhälle.

Full sysselsättning ska vara målet för den ekonomiska politiken. Vårt mål är att alla som har möjlighet att arbeta ska kunna göra det. En trygg inkomst ger människor större frihet. Den svenska arbetsmarknaden är delad. Många kan inte få ett arbete samtidigt som det är brist på utbildad arbetskraft inom flera områden. Då behövs bland annat nödvändiga stora samhällsinvesteringar och en

god tillgång till en bra utbildning för unga och många möjligheter till högre utbildning och kvalificerade yrkesutbildningar även för vuxna. Sverige ska konkurrera genom kunskap och hög produktivitet, inte genom att subventionera fram särskilda låglönejobb.

Hundratusentals människor som lever i Sverige har otrygga arbeten. Värst drabbade av detta är unga, kvinnor och människor med utländsk bakgrund. Otrygga anställningar ger otrygga liv när man inte kan planera sin framtid och har svårt att få en bostad. Arbetsgivarnas makt stärks, arbetsplatser splittras och många måste vara ständigt beredda på att hoppa in och arbeta ett par timmar. Vi vill stärka fackföreningarnas roll. Vänsterpartiet vill att hundratusentals otrygga jobb omvandlas till fasta anställningar. Anställningsformen allmän visstid ska därför avskaffas. Otrygga anställningar måste motiveras. Godtycklig minskning av tjänstgöringsgrader, så kallad hyvling, förbjudas i lag. Vi vill införa bestämmelser om mertid så att man får rätt till en tjänst som motsvarar den tid som man faktiskt arbetar. Missbruket av bemanningsföretag måste upphöra. Trygghet är också viktigt för småföretagare. Vi vill göra det lättare att starta företag genom att förstärka den sociala tryggheten för den som startar eget.

Du ska kunna lita på välfärden

Att välfärden fungerar är en förutsättning för många människors frihet. Det ska gå att lita på att ditt barn möter trygghet i skolan, att dina föräldrar får värme och omsorg på äldreboendet och på att du får bästa möjliga vård när du mår dåligt.

En stark och bra välfärd som finansieras gemensamt genom skattesystemet är också ett fundament i ett jämlikt samhälle. Det omfördelar resurser från rik till fattig. Det omfördelar mellan [olika \(E232:2\)](#) faser i livet. Det omfördelar mellan olika delar av Sverige. Genom socialförsäkringssystemen garanteras vi alla en trygghet genom hela livet, oavsett plånbok.

Det handlar förstås mycket om resurser – en stark välfärd kräver utbildad personal, tillräcklig bemanning och anständiga löner. Men det handlar också om att de senaste decennierna präglats av kortsiktighet, dålig samordning och krångliga marknadsinspirerade mätsystem som begränsar välfärdens arbetare att göra sitt jobb. Vår utgångspunkt är väldigt enkel: välfärden är till för oss [alla \(E232:4\)](#) ~~invånare~~ – inte för att ge vinst åt ägare. Vänsterpartiet är inte bara det parti som drivit debatten om vinsterna i välfärden. Vi är också det parti som med trovärdighet kan ta oss an bristerna i den offentliga välfärden.

Vänsterpartiet har varit med och byggt upp den svenska välfärdsstaten. Idag ser vi att delar av den är i ett skick som inte håller måttet. Alltför många människor får inte den hjälp de behöver från samhället när de är i en svår situation. Sjukvården lider av långa köer och brist på vårdplatser. Skolan klarar ofta elever som inte har problem – men beredskapen är dålig för att hjälpa dem som har svårigheter av olika slag. Socialtjänst och psykiatri är överbelastade. [Många omfattas inte längre av socialförsäkringssystemen \(E237\)](#) ~~Maskorna i socialförsäkringssystemen har blivit större och arbetslösa och sjuka tvingas söka socialtjänstens försörjningsstöd. Så ska det inte vara. Vi ser också hur sjukskrivningarna ökar bland välfärdsanställda och hur allt fler lärare och sjuksköterskor ser sig om efter andra jobb.~~

Vänsterpartiets mål är att säkerställa att den offentliga servicen som vi betalar skattepengar till ger den hjälp som människor behöver. För det behövs en varaktig upprustning av välfärden. Det krävs ökade statsbidrag till kommuner och landsting så att de kan anställa fler, förbättra arbetsvillkoren och ta sjukvård, äldreomsorg, skola, socialtjänst till den goda nivå den bör hålla. Behoven måste få styra. [När upphandlingar görs ska de prioritera god kvalitet, långsiktighet och så kollektivsavtalsenliga villkor som möjligt-kollektivavtal. \(E235\)](#) Det behövs mer inflytande till de anställda som vet hur jobbet ska utföras och mindre byråkrati för lärare och sjukvårdspersonal. Välfärden behöver demokratiseras - inflytande över arbetet är en av de viktigaste faktorerna för att kunna göra ett kvalificerat arbete. Välfärdens olika delar måste samordnas bättre så att inte människor hamnar i kläm mellan

myndigheter eller skickas runt i systemet. Du ska få hjälp - inte en katalog av leverantörer att ringa runt till.

Vår gemensamma välfärd ska skapa frihet för alla, ge oss möjlighet att leva goda liv. Den som lever sitt liv med en normbrytande funktionalitet ska förstås ha samma möjlighet till ett gott liv som alla andra. Därför måste lagstiftningen om LSS efterlevas. LSS är en frihets- och rättighetsreform som måste värnas och förstärkas (E260:1). Vi vill se ett statligt huvudmannaskap för LSS för att kunna värna en jämlik hantering över hela landet. (E262)

Pensionssystemet dras med stora orättvisor utifrån kön, klass och bakgrund. Det måste förändras så att det inte missgynnar kvinnor, låginkomsttagare och utrikesfödda på det vis som det nuvarande pensionssystemet gör. Det är dags att riva upp det och ersätta det med ett system som är rättvist. Vi anser att en viktig fråga på kort sikt är att höja garantipensionen. (E121-E124)

Du ska kunna lita på vården när du behöver den

Poängen med Vänsterpartiets sjukvårdspolitik är att du ska få den hjälp du behöver – när du behöver den. Men trots att Sverige har en hälso- och sjukvård i medicinsk världsklass så är det inte alltid så idag.

Vilken vård du får beror på var du bor, vilket ohälsoproblem du har och hur väl du kan tala för dig. Ibland till och med på vilken försäkring du har. Klassamhället märks allt tydligare i vården. Män och kvinnor behandlas inte lika. De med privata sjukvårdsförsäkringar kan köpa sig förbi köer. Feltänkta vårdvalssystem och vårdgarantier gör att någon som är friskare och mer lönsam att behandla kan komma att prioriteras före dig. Vinstintressen styr ofta var ny vård etableras och till vilka den riktas, vilket gör att pengar som skulle gått till storstädernas arbetarområden eller till glesbygd istället kan gå till områden där människor är friskare och rikare. Högern och Sverigedemokraterna slåss för att det ska förbli så här. Vi kämpar för att det inte ska spela någon roll vad vi har för inkomst eller utbildning, var vi bor eller vad vi har för kön eller könsidentitet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska prioriteras högst oavsett.

Sjukvården rymmer hela livet. Där börjar det och där slutar det. Då måste den prioriteras därefter. Ett land som har råd med skatteavdrag för städning i hemmet måste ha råd med trygga och säkra förlossningar och med en värdig äldrevård som rymmer både promenader i solen och god vård vid livets slut (E251:2).

Du ska inte tvingas välja ”rätt” mellan en massa olika utförare – eller vara expert på vart i sjukvårdsbyråkratien du behöver vända dig – för att få den vård du behöver. Ändå är det ibland så det är. Resurserna räcker inte till när skattepengar som skulle gått till vården går till vinster, eller försvinner till skatteavdrag till de rikaste. Både den offentliga och den privata vården har allt mer omorganiserats för att likna privata företag, så att vårdpersonal får ”räkna pinnar” eller syssla med administration eller uppfylla affärsplaner istället för att hjälpa dig. Allt detta har både lett till sämre arbetsmiljö, stor brist på utbildad personal, färre vårdplatser, inställda operationer och dyra lösningar via bemanningsföretag. Vårdchefer får jaga hyrläkare istället för att betala tillräckliga löner och erbjuda rimliga arbetsvillkor till personalen.

För att du ska få den hjälp du behöver måste de som arbetar i vården få göra sitt jobb i lugn och ro. De måste få det förtroende och de arbetsvillkor de förtjänar, så att de kan, orkar och vill stanna kvar. Svårt sjuka måste ha kontakt med vårdpersonal som de känner igen. Äldre med flera eller allvarliga hälsoproblem måste ha en sammanhållen vård och omsorg. Ingen ska bollas runt inom vården eller mellan vården och omsorgen. Höjda löner, bättre arbetsvillkor, fler kollegor och mer inflytande gör att barnmorskor, undersköterskor och läkare är en betydligt bättre medicin än alla hyrläkare och marknadslösningar i världen. Sverige måste ta ut tillräckligt med skatter för att de ska räcka till den vård vi behöver. Sverige ska ha en förlossningsvård i toppklass. Det ska finnas ett nationellt mål om att ha en barnmorska per aktiv förlossning. Den psykiatriska vården är på många håll nedprioriterad, trots att den psykiska ohälsan är ett stort samhällsproblem. Vänsterpartiet vill se ett nationellt

psykiatriluft som innebär att den psykiatriska vården får samma fokus som cancervården. De som uppsöker vården för akut psykisk ohälsa, exempelvis självmordstankar eller psykostillstånd, ska få omedelbar hjälp eftersom det är livshotande tillstånd.

Du ska inte behöva vara frisk, rik och välutbildad för att få rätt vård i Sverige. Tvärtom ska du få mest hjälp när du behöver den som bäst. (E242, E243:1, E243:4, E244, E245, E246)

Klassamhället märks allt tydligare i sjukvården. De med privata sjukförsäkringar kan köpa sig förbi köer, ett system som högern tillsammans med Sverigedemokraterna slåss för att behålla. Resurserna är ojämnt fördelade över landet och mellan människor. Vi vill att de ska fördelas efter behov, den som är sjukast ska få hjälp först. Sjukvården rymmer hela livet. Där börjar det och där slutar det. Ett land som har råd med skatteavdrag för städning i hemmet måste ha råd med trygga och säkra förlossningar och med en värdig äldrevård som rymmer både promenader i solen och god vård i livets slut.

Idag finns allvarliga problem inom hälso- och sjukvården runt om i landet. Ett stort problem nationellt är bristen på utbildad personal. Särskilt bristen på specialistsjuksköterskor är påtaglig och leder till färre vårdplatser, inställda operationer och dyra lösningar via bemanningsföretag. Personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor behöver förbättras så att de som nu arbetar i vården känner att de kan, orkar och vill stanna kvar. Vårdplatserna måste svara mot behoven.

Sverige ska ha en förlossningsvård i toppklass. Höjda löner, bättre arbetsvillkor, fler kollegor och mer inflytande gör att barnmorskor, undersköterskor och läkare stannar kvar. Vänsterpartiet vill se nationella riktlinjer som tryggar förlossningsvården för alla födande. Vi vill att det fastställs ett nationellt mål om att ha en barnmorska per aktiv förlossning.

Den psykiatriska vården är på många håll nedprioriterad, trots att den psykiska ohälsan är ett stort samhällsproblem. Vänsterpartiet vill se ett nationellt Psykiatriluft som innebär att den psykiatriska vården får samma fokus som cancervården. De som uppsöker vården för akut psykisk ohälsa, exempelvis självmordstankar eller psykostillstånd, ska få omedelbar hjälp eftersom det är livshotande tillstånd.

Skolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter

– återupprätta den jämlika skolan

Varje människa behöver kunskap om sig själv och sin omvärld. Ju mer hon förstår, desto större förmåga får hon att hantera sin omvärld. Möjligheterna att påverka sitt eget liv och samhället blir större. Kunskap är makt. En skola för ett modernt och demokratiskt samhälle handlar inte bara om att utbilda för arbetslivet - det handlar också om allas rätt till bildning.

Vänstern byggde upp en skola för alla på 1900-talet, i strid mot en höger som ville att kunskap skulle vara ett privilegium för några få. I inget annat land var skillnaderna i resultat mellan skolor så små som här. I dag går utvecklingen åt fel håll: elevens bakgrund spelar allt större roll. Hur mycket elever lär sig beror idag alltmer på vilken skola de hamnar i och vilka föräldrar de har. Så behöver det inte vara. Vänsterpartiet vill återupprätta den jämlika och sammanhållna skolan. Skolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter - inte ett förstelnat klassamhälle.

Vi lever i en komplex och föränderlig värld. För att kunna delta och påverka i ett demokratiskt samhälle krävs idag mer kunskap, ~~inte mindre,~~ (E272:2) om hur samhället fungerar. När skillnaderna i studieresultat ökar urholkas den demokratiska debatten (E272:1) När kunskapsnivån sjunker försvinner möjligheten till verklig debatt – och i längden möjligheten att ha en livaktig demokrati. Vänsterns ideal kring demokrati bygger på upplysta samhällsmedborgare. Det kräver både ett sammanhållet skolsystem och en hög nivå av kunskap hos hela befolkningen. Skolan måste såväl kunna utveckla elevens kunskaper om demokratins former som nödvändig kunskap om världen.

(E274:1) Skolan måste både kunna ge elever kunskap om demokratins former men också nödvändig kunskap om världen.

En jämlik skola är bra för alla. När elever med olika bakgrund och livsåskådning möts förbättras inte bara resultaten utan också sammanhållningen. Därför ska utbildningen vara konfessionsfri och upptagningsområdena för skolorna ska motverka segregation - huvudprincipen ska vara att ~~man~~ **alla** går i den skolan som ligger närmast hemmet, men det ska finnas möjlighet att genom upptagningsområdenas utformning motverka segregation. (E277) Skolan kan inte avskaffa klassamhället, men jämna ut klasskillnader så att alla barn får en bra start i livet. Därför bör den tillföras mer resurser som fördelas efter behov, så att de barn som behöver stöd kan få det direkt och inte halkar efter.

För att kunna kompensera för elevers olika bakgrund och behov måste skolans resurser användas rätt och i tid. För elever i behov av särskilt stöd sätts idag de största insatserna in först i slutet av grundskolan och i gymnasieskolan, trots att all forskning visar att tidiga insatser ger bäst resultat. Vi vill ändra på detta och se till så att det finns tillräckliga resurser för särskilt stöd redan i förskolan och under de första åren i grundskolan. Alla barn ska ha rätt till en förskola där den pedagogiska verksamheten håller högsta möjliga (E281:2) kvalitet.

Alla har förmåga att läsa vidare och så många som möjligt ska få den chansen om de vill. Kunskap och lärande ska vara tillgängligt genom hela livet. Teoretiska och praktiska (E282:2) kunskaper är viktiga för alla. Social snedrekrytering motverkas genom att göra högre utbildning tillgänglig i hela landet men också genom att bygga billiga hyresrätter så att den som vill kan ta steget och flytta till en högskoleort. Du ska kunna studera oavsett klassbakgrund. Studiemedel som går att leva på är en nödvändig förutsättning för att fler ska kunna studera på heltid. För att skuldbördan inte ska bli mer betungande för den enskilde ska andelen bidrag i studiemedlen öka, så kan samhället skapa möjlighet för att fler ska kunna studera.

Skolan lämpar sig inte för affärstänkande. En bra utbildning är en mänsklig rättighet. Då ska inte skolor kunna gå i konkurs mitt i terminen. Elever ska kunna lita på att de har en skola att komma tillbaka till efter sommarlovet. Skolan blir bättre om lärarna får fokusera på ~~att lära ut~~ undervisning. (E288) istället för på att skapa vinster åt ägarna eller på att locka till sig fler elever. Staten behöver återta ansvaret för skolan från kommunerna, men kommunerna ska avgöra vilka skolor som ska finnas i kommunen och var. Det är inte föräldrarnas ansvar att se till att barnen hamnar på en bra skola – i Sverige ser vi till att alla skolor är bra.

Skolan ska också vara en trygg plats, fri från rasism, sexuella övergrepp och mobbing. Skolan ska arbeta normkritiskt – ingen elev ska känna sig kränkt eller osynliggjord. Ingen ska behöva gå till skolan med en klump i magen.

Rättvisa för det svikna Sverige

Ojämligheten syns på kartor; på Sverigekartan och på stadsbuskartan. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt kippar svikna landsbygdsområden, bruksorter, förorter och stadsdelar efter andan (E303). Av de tio rikaste kommunerna i Sverige finns åtta i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden. Men även inom våra storstäder finns gigantiska klyftor. Mellan ändhållplatserna i Stockholms tunnelbana skiljer det flera år i medellivslängd. De svikna delarna av Sverige har en sak gemensamt. Det är när marknadskrafterna får fritt spelrum som butiker stängs och jobb försvinner. Marknaden frågar bara efter hur många som kan betala. Då dras resurserna till centrum. Men vänsterpolitik handlar om att göra andra prioriteringar än marknaden. Politiken ska vara en motkraft. De senaste årtiondena har istället det offentliga ofta varit först med att lämna landsbygd och förorter åt sitt öde. Så har både socialdemokratiska regeringar och högerregeringar drivit på de geografiska klyftorna.

Sverige har länge varit ett land med lägre kriminalitet än många andra länder. Det är inte för att vi haft längre straff eller fler poliser på gatorna. Det har däremot en direkt koppling till att vi haft ett starkt

välståndssamhälle med en välfungerande omsorg och skola samt tillgång till arbete och bostäder. Men det gäller inte längre överallt. En del förorter har drabbats av öppen narkotikahandel, våldsbrott och organiserad kriminalitet under många år utan att samhället har reagerat tillräckligt. På landsbygden ger 112 beskedet att det inte finns någon polis att skicka. Samtidigt som klassamhället är hårdare växer en organiserad brottslighet med löften om snabba pengar fram. Många ungdomar som inte ser någon väg framåt genom studier och arbete lockas av möjligheten att tjäna pengar och vinna anseende genom brott. I denna brottslighets spår finns mänskliga tragedier – där finns människor som dödas och människor som skadas för livet. (E299)

En del förorter har drabbats av narkotikahandel och våldsbrott under många år utan att samhället har reagerat. På landsbygden ringer man 112 och får beskedet att det inte finns någon polis att skicka. Samtidigt som klassamhället är hårdare växer en organiserad brottslighet med löften om snabba pengar fram. I denna brottslighets spår finns mänskliga tragedier – där finns människor som dödas och människor som skadas för livet. Sverige har länge varit ett land med lägre kriminalitet än många andra länder. Det är inte för att vi haft längst straff eller flest poliser på gatorna. Det har däremot en direkt koppling till att vi haft ett starkt välfärdssamhälle med en välfungerande omsorg och skola samt tillgång till arbete och bostäder. Där möjligheterna till att tjäna pengar på brott varit små.

Vänsterpartiet arbetar för ett samhälle där ingen har anledning att se kriminalitet inte ses som en lösning. Kriminaliteten utnyttjar och trycker ned människor särskilt i arbetarområden. Den kriminella marknaden innebär exploaterande strukturer som måste bekämpas. Det Vår lösning handlar om något större och mer effektivt än det som högern talar om. Vi vill ge alla barn en uppväxt som ger dem möjligheter i livet, från förskolan, till skolan och det första jobbet. (E304:2, E305) För den som på allvar vill minska våld och kriminalitet är grunden att bygga ett rättvist samhälle. Men det krävs också en politik som är effektiv i att hjälpa de som ligger i riskzonen för gängkriminalitet och återföra de som begått brott till samhället. Många av dem som varit delaktiga i skjutningarna har försökt att lämna det kriminella livet och uppger att det här inte är ett liv de vill leva. Den dagen en person beslutar sig för att avsluta sin kriminella livsstil ska det inte finnas någon kö till avhopparverksamheten, då ska hjälpen ges på en gång. (E309) Vi vill bryta rekryteringen till organiserad brottslighet och ge möjlighet att leva ett annat liv.

Polis, räddningstjänst, kollektivtrafik, vård och annan offentlig service ska finnas tillgänglig även på landsbygd och i förorter. Posten ska komma, apoteket ha medicin, bankkontoret ha kontanter och polisen ska ha tid att rycka ut. Varje ny statlig myndighet ska läggas utanför storstäderna och fler omlokaliseringar ska göras. Statliga bolag ska ta ansvar för hela Sverige. Det ska vara möjligt för de som arbetar i bristyrken att få studielånen avskrivna om ~~man~~ de (E4-E5) bor och jobbar i glesbygd. Vänsterpartiets förslag om en grön investeringsbank gynnar landsbygdens gröna näringar. Turismen kan ge större inkomster i framtiden, om landsbygden infrastruktur byggs ut och underhålls. Där är en utbyggd offentlig infrastruktur en grundförutsättning. En grundförutsättning för att bo och verka på landsbygden över huvud taget är en utbyggd offentlig infrastruktur. Jordbruk, skogsbruk och mineralbrytning ska bedrivas långsiktigt hållbart. (E302:2)

Sverige ska vara ett land som håller ihop. Våra gemensamma rikedomar skapas av hela landets resurser och hela landets arbete. Då ska frukterna av det arbetet också komma hela landet till del. Vänsterpartiet vill satsa på de förorter, bruksorter, landsbygdsområden och andra delar av Sverige som har svikits av den tidigare högerregeringen. Vi är många som drabbats och det är vår tur nu. ~~Man~~ Vi ska kunna lita på att välfärdssamhället fungerar oavsett var ~~man~~ vi bor (E4-E5). Avståndet till storstädernas centrum ska inte avgöra hur stark välfärden är. Offentlig service ska inte styras av marknadslogik och enbart utgå från efterfrågan. Med våra gemensamma resurser har vi möjlighet att göra en fördelning utifrån andra värden, för det krävs likvärdiga grundförutsättningar oavsett var i landet du bor.

Någonstans att bo – inte en skuldfälla

Alla människor behöver någonstans att bo. Tak över huvudet, värme och skydd när det är kallt eller regnar, utrymme att ha sina saker. Men också plats att förverkliga sina drömmar, en lugn plats att göra läxor eller bara ta det lugnt efter jobbet.

Idag är det många som inte kan flytta hemifrån eller skaffa större bostad när de bildar familj. Eller så tvingas de starta sina unga liv med att belåna sig långt över vad de klarar av. Bostadsmarknaden präglas av brist, enorma kostnader och stora risker. Bakgrunden är många år av slapphänt politik och misslyckat marknadstänkande. Nu behöver vi ta makten över Sveriges byggande.

Det viktigaste är att vi bygger hyresrätter som folk har råd att bo i. Det är helt orealistiskt att tro att treor som kostar 15 000 kronor i månaden är lösningen på den bostadsbrist vi ser idag. Alla partier säger att det behövs fler bostäder, men de vägrar att sätta den press på byggföretag och fastighetsägare som krävs för att få ned hyrorna. Vänsterpartiet vill både se till att alla kommuner där det råder bostadsbrist bygger och att det finns ett statligt byggbolag som kan pressa priserna. Vi kopplar investeringsstöd till hyresnivån.

För att vi ska ha möjlighet att planera goda, moderna bostäder och stadsdelar behöver vi tillsammans äga en stor allmännytta. Städer med stor allmännytta har störst möjlighet att bygga efter behov, att bygga jämlika integrerade bostadsområden och till prisnivåer de flesta kan klara av. Därför vill vi se ett stopp för utförsäljningar av allmännyttan. Istället vill vi använda vår gemensamma bostadsresurs mer aktivt. Det behöver särskilt byggas hyresrätter med rimliga hyror i rika överklassområden, så att hela staden öppnas upp för alla oss med låga och normala inkomster. Vi vill därför införa förmånliga statliga lån för byggande av fler hyresrätter till rimliga hyror. Hyresgästers ställning måste stärkas. Bland annat behöver vi få större makt över hyresnivåerna vid renoveringar. Ingen ska behöva flytta eller bli bostadslös för att hyran blir för dyr.

[Vi måste förhindra bostadsbubblor som medför tragedier för enskilda och hotar hela Sveriges ekonomi. \(E329\)](#) ~~Vi måste ta ner den bostadsbubbla som hotar hela Sveriges ekonomi.~~ De ekonomiska krascher vi sett har bakgrund i extrem belåning – antingen är det staten som lånat för mycket, eller så är det privatpersoner. I Sverige är statens ekonomi i ordning. Men vi är ett av de länder där människor har belånat sig mest – och uppmuntrats till det genom en kombination av brist på bostäder, ombildningar till bostadsrätter och frikostiga ränteavdrag. För Sverige en bostadskris kommer hela ekonomin i fara. Det behövs ett robust program för att minska riskerna innan det är för sent. Ränteavdragen måste trappas ned och ett tak införs för hur stora ränteavdrag som får göras. De med högst inkomster ska inte gynnas. Människor ska inte behöva försätta sig i stor ekonomisk risk för att få någonstans att bo. Människor behöver tak, inte lån över huvudet.

Sverige ska vara en röst för fred och rättvisa – inte en röst för ökad militarisering

Vänsterpartiet vill att Sverige åter tar på sig rollen som en röst för fred och internationell rättvisa. Sveriges möjlighet att verka för fred och nedrustning hänger samman med att vår militära alliansfrihet måste vara reell och tillförlitlig. Vänsterpartiet är det enda parti i Sverige som agerar för att bryta beroendet av Nato. Vi ska säga upp värdlandsavtalet med Nato och återfå en trovärdig militär alliansfrihet. Vi vill att Sverige slutar exportera vapen till diktaturer och skurkstat. Vi ska satsa våra resurser på ett modernt värnpliktsbaserat försvar som ger vår militära alliansfrihet trovärdighet och ställer upp en rimlig tröskel mot angrepp. Det ökar Sveriges säkerhet. [För att motverka krig och upprustning är det viktigt att stärka FN och dess möjligheter till fredsbevarande insatser. \(E339:2\)](#)

Upprustning och aggressivt militärt övande från Ryssland och Nato ökar spänningarna i vår del av världen. Tillsammans med klimatkrisen utgör risken om kärnvapenkrig hot mot hela vår existens. Redan på 1950-talet uppmärksammades att kärnvapenrustningen inte bara skulle kunna utplåna hela mänskligheten, utan att det i varje system med så kraftfulla vapen finns en inbyggd risk i att krig startas av misstag. Insikten ledde till samtal och avtal för att kontrollera och rusta ned.

Vänsterpartiet vill bryta den övnings -och rustningsspiral som ökar spänningen i vårt närområde. Vi måste återvända till den politik för fred, nedrustning och avspänning där diplomati, förhandlingar och överenskommelser ersätter vapenskramlet. Idag är kemiska och biologiska massförstörelsevapen förbjudna, men till den listan måste nu kärnvapnen läggas. Det ska Sverige arbeta hårt för. Vi ska i lag förbjuda att kärnvapen placeras på svensk mark.

Vänsterpartiet arbetar internationellt med andra progressiva krafter för ekonomisk rättvisa, fackliga rättigheter och kvinnors rättigheter. [Internationell solidaritet är grundläggande för att världen ska utvecklas. Vi vill också utveckla och öka Sveriges bistånd. \(E335:2, E333\)](#)

Flyktingpolitik för sammanhållning och allas lika värde – inte rädsla och repression

Vänsterpartiet värnar rätten att söka asyl. I grunden handlar en human asylpolitik om människors lika värde, att människor på flykt ska kunna finna en fristad. Asylrättens framväxt var ett stort framsteg för mänskliga rättigheter. Asylrätten är ett löfte mellan människor att se sig själva i varandra, ett löfte om jämlikhet. [En asylpolitik som garanterar den som behöver skydd från förföljelse och krig är en förutsättning för att inte skapa en uppdelning av arbetsmarknaden där arbetare utan medborgerliga rättigheter utnyttjats för att dumpa villkor och löner, vilket i förlängningen drabbar alla löntagare. Vänsterpartiets krav på en human asylpolitik är därför också ett krav kopplat till styrkeförhållanden mellan arbete och kapital. \(E346:1\)](#)

Det är idag fler människor på flykt i vår del av världen än någonsin tidigare i historien. Krig, förtryck, klimatförändringar och fattigdom driver människor att fly eller söka ett bättre liv. Sverige och EU är, med sin utrikespolitik och stora vapenexport, en bidragande del till att människor behöver fly.

Vi vill se en kraftfull politik som motverkar orsakerna till att människor tvingas på flykt. Mänskliga rättigheter och fredlig konfliktlösning måste vara centrala delar av den svenska utrikespolitiken. Vapenexport till länder i krig, diktaturer eller länder som bryter mot mänskliga rättigheter måste upphöra helt. Handelsavtal och bistånd måste inriktas på att bekämpa fattigdom och korruption och stärka demokratin.

Över Europa sker stora inskränkningar i möjligheter för flyktingar att söka skydd. Asylrätten vittrar sönder. Genom åtstramningarna i den svenska flyktingpolitiken bidrar Sverige till en kapplöpning mot botten. Samtidigt rustas de yttre gränserna upp runt EU och leder till att tusentals människor mister sina liv på väg till Europa. Vi vill att denna politik ersätts med en ordnad asylrätt med möjlighet att söka asyl på lagliga vägar utan livsfarliga flyktvägar som göder flyktingsmuggling. Sverige har tagit emot många människor på flykt och det är bra, fler länder behöver göra detsamma. Vi vill se ett samarbete med andra länder inom och utanför EU för att gemensamt ge skydd åt dem som behöver det. När EU inte klarar att ta gemensamt ansvar för att fördela och ta emot flyktingar bör detta arbete istället samordnas av FN:s flyktingorgan UNHCR.

Den svenska flyktingpolitiken har stramats åt hårt. Detta drabbar enskilda asylsökande men även sammanhållningen i vårt land. Istället för att se möjligheten med att växa som land, har samhällsklimatet hårdnat. Rasism och avhumanisering av människor på flykt används som argument för att inskränka asylrätten. Vi vet att med rätt politik kan ett tillskott av flyktingar hjälpa Sverige att lösa problemen med avfolkningshotade bygder, en åldrande befolkning och en välfärd i skriande behov av fler anställda. Vänsterpartiet är en del av den rörelse som protesterar mot inskränkningarna i asylrätten. Vänsterpartiet är för en reglerad invandring, som kombineras med rätten att söka och få asyl för den som riskerar förföljelse. Vi vill att det svenska flyktingmottagandet görs om. Som ett första steg för att återupprätta en human asylpolitik vill vi [prioritera att familjer ska kunna riva upp den tillfälliga familjesplitringslagen och göra det möjligt för familjer att kunna återförenas igen, samt återinföra att huvudregeln för de som får stanna i Sverige är permanenta uppehållstillstånd. \(E348:3\)](#) och att det ska vara möjligt att få permanent uppehållstillstånd för den som får stanna i Sverige. Det är åtgärder som gör det lättare för den som är ny i Sverige att slå sig ner. Tiden på asylboende måste

minimeras och omflyttningar mellan kommuner undvikas. Studier i svenska ska inledas direkt efter att en asylsökande registrerats hos Migrationsverket och kombineras med medvetna utbildningsåtgärder. Det är en uppgift för samhället, via Migrationsverket, att ta emot asylsökande, inte för privata företag. Alla kommuner ska ta emot asylsökande. Så skapas bättre möjligheter för varje ny svensk att få de bästa förutsättningarna och bättre möjligheter för hela samhället, inte minst skolan, att klara sin uppgift på ett bra sätt.

Högern använder flyktingar som en murbräcka för att sänka löner. Det är ingen ny politik, tidigare har andra grupper, kvinnor eller ungdomar, använts i argumentationen för varför vissa av oss ska tjäna mindre än oss andra. Arbetare ställs mot arbetare. Vänsterpartiet inser vikten av att slå tillbaka dessa försök till splittring och uppmanar alla arbetare att organisera sig med sina arbetskamrater oavsett om de kommer från Kabul eller Kiruna. Vi vill bekämpa usla arbetsvillkor och försvarar den svenska modellen. Vi vill inte skapa ett A- och ett B-lag på arbetsmarknaden. (E346:2, E358). vi vill inte skapa ett låglöneproletariat. Vänsterpartiet vill fokusera på arbetares usla arbetsvillkor, inte på om de kommer från Kabul eller Kiruna. Vi försvarar den svenska modellen på arbetsmarknaden, vi vill inte skapa ett låglöneproletariat.

Kultur för alla – inte bara några få

Kultur är ingen lyx. Den är en av människans djupaste behov, nödvändig för att få oss att skratta, gråta och tänka efter. Kultur är inte heller främst en exportindustri - den är till för alla, inte bara några få. Det ska vara lätt att utöva och uppleva kultur. Riksteatern och turnerande utställningar ska nå ut i alla hörn av landet. Stora sportevenemang ska sändas i kanaler som alla har tillgång till. De icke-kommersiella mötesplatser där vem som helst kan utöva och möta kultur måste bli fler. Vårt mål är att Kulturskolan för barn ska göras kostnadsfri före år 2022. Offentliga stöd ska inte styras av efterfrågan. Kulturpolitiken ska utgå från en helt annan logik.

Högern letar hela tiden upp nya välfärdsområden som företag kan göra vinst på. På flera håll i landet har biblioteken privatiserats. Men när ~~man~~ vi går in på ett bibliotek ska ~~man~~ vi inte vara ~~en~~ kunder (E4-E5). Vänsterpartiet vill se en lag mot att lägga ut driften av folkbibliotek på entreprenad. Vi vill också se en utbyggnad av folkbiblioteken. Varje skola ska även ha tillgång till ett skolbibliotek bemannat med en skolbibliotekarie.

Kulturen ska vara fri och frispråkig. I dag händer det att kultur tystas och läggs tillrätta, ibland med goda föresatser, ibland med klassförakt, sexism eller hat som grund. De skyldiga är alla från konfliktskygga tjänstemän och klåfingriga politiker till de som inte tror att människor är kapabla att möta obekväma uttryck. Vänsterpartiet är konsekventa försvarare av konstnärlig frihet och yttrandefrihet. Där finns också en organiserad fiende: Idag angrips yttrandefrihet och det fria kulturlivet av extremhögern. Deras kulturkamp syftar till att tysta obekväma åsikter och föra oss tillbaka till en tid då kritik mot makten betraktades som illojalitet mot nationen.

Professionellt verksamma kulturskapare måste ha möjlighet att leva på sitt kulturskapande under rimliga förhållanden. För det krävs bland annat att kulturskaparna får en bättre ersättning för sitt arbete, att fler får fast anställning på kulturinstitutionerna och att socialförsäkringarna anpassas efter den verklighet som de frilansande kulturskaparna lever i.

Rösta på Vänsterpartiet!

Om vi går ihop och arbetar för ökade resurser till vården, bättre löner och arbetsvillkor kan vi förändra verkligheten. Det vet vi. Vi har gjort det många gånger förr. Tro inte på politikerklyschor om att ingenting går att förändra och att allt är förutbestämt. Politik är inget sällskapsspel. Solidaritet betyder att vi står upp för varandra. De allra flesta skulle tjäna på att samhället blev mer jämlikt, skolsegregationen upphörde och arbetsmiljön blev bättre. Men de senaste årens regeringar har ökat klyftorna mellan fattig och rik. Vi behöver inte mer av den politiken. Vi står inför ett vägval. Den 9 september är din röst lika mycket värd som Sveriges rikaste. Använd den för att skapa en framtid som tillhör oss alla – inte bara några få. Rösta på Vänsterpartiet!